

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/45/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7116225441
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Kolesár
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7116225441.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Kolesára a sudcov JUDr. Jarmily Čabaiovej a JUDr. Jarmily Maximovej v spore žalobcov: 1/ C.O. D., nar. XX.X.XXXX, bytom E. XX, T. a V. D., nar. XX.X.XXXX, bytom E. XX, T., obaja žalobcovia zastúpení JUDr. Tiborom Sásfaiom, advokátom, so sídlom Mlynárska 15, Košice, proti žalovanej: Mgr. C. I., nar. X.X.XXXX, bytom X. XXX, D. L. P., zastúpená JUDr. Jozefom Göblom, advokátom, so sídlom Jantárová 30, Košice, o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy o výpožičke bytu, o odvolaní žalobcov proti uzneseniu Okresného súdu Košice I z 9. decembra 2019, č. k. 19C/202/2016-125

rozhodol:

P o t v r d z u j e uznesenie v napadnutom výroku o trovách konania.

Žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) napadnutým uznesením zastavil konanie a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Len proti výroku tohto uznesenia o trovách konania podali žalobcovia spoločné odvolanie. Výrok uznesenia, ktorým súd prvej inštancie zastavil konanie nebol odvolaním napadnutý; v tejto časti uznesenie nadobudlo právoplatnosť v zmysle ust. § 367 ods. 3 C.s.p., a preto v nej nebolo v odvolacom konaní preskúmané.

3. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie s použitím ust. § 256 ods. 1 C.s.p. skutočnosťou, že zastavenie konania zaviniť žalobcovia späťvzatím žaloby. V nadväzujúcej argumentácii prvoinštančný súd odmietol názor žalobcov, že vyvolanie tohto sporu bolo opodstatnené žalobou o vypratanie bytu žalovanej a vyzdvihol v tejto spojitosti fakt, že v čase podania žaloby v tejto veci prebiehalo konanie o určenie vlastníckeho práva k bytovým nehnuteľnostiam, ktoré malo vo vzťahu ku konaniu o vypratanie bytu prejudiciálny význam. Súd prvej inštancie v okolnostiach prípadu nevzhliadol ani podmienky pre aplikáciu ust. § 257 C.s.p. V odôvodnení napadnutého uznesenia v tejto súvislosti skonštatoval, že iba tvrdené majetkové pomery žalobcov bez ďalšieho nepredstavujú dôvod pre uplatnenie moderačného oprávnenia, vyplývajúceho z tejto normy, pri rozhodovaní o trovách konania.

4. Žalobcovia v odvolaní ťažiskovo polemizovali so záverom súdu prvej inštancie v otázke procesného zavinenia zastavenia konania. V svojej argumentácii odvolatelia poukázali na to, že žalobu o určenie neplatnosti odstúpenia a žalobu o určenie vlastníckeho práva k bytovým nehnuteľnostiam podali v reakcii na uplatnenie nároku na vypratanie bytu žalovanou. Zdôraznili v tejto súvislosti, že obe žaloby (o určenie vlastníctva i o určenie neplatnosti odstúpenia) podali zároveň, čo podľa ich názoru vylučuje správnosť úvahy prvoinštančného súdu o predčasnosti žaloby o určenie neplatnosti odstúpenia. Upriamili pozornosť tiež aj na to, že žaloba o vypratanie bytu mala úplne inú skutkovú a argumentačnú

podstatu než ich vlastnícka žaloba. Pokiaľ nárok na vypratanie bytu sa opiera o zrušenie obligačného dôvodu užívania tejto nehnuteľnosti žalobcami (odstúpenie od zmluvy o výpožičke), vlastnícka žaloba žalobcov bola vystavaná na faktoch a argumentoch poukazujúcich na neplatnosť skoršieho prevodu vlastníckeho práva k bytovým nehnuteľnostiam na žalovanú. Na tomto základe žalobcovia v odvolaní presadzovali názor, prezentovaný už v súvislosti so späťvzatím žaloby, že v okolnostiach prípadu nemali inú možnosť, než sa brániť proti žalobe o vypratanie bytu vyvolaním konania o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy o výpožičke bytu. Za tohto stavu, pokiaľ žalovaná vzala žalobu o vypratanie bytu späť, nevyhnutne odpadol dôvod na ďalšie vedenie tohto konania, a to viedlo žalobcov k späťvzatiu žaloby. Táto súvislosť, podľa presvedčenia odvolateľov, opodstatňuje záver, že zastavenie konania v konečnom dôsledku zaviniła žalovaná. Žalobcovia v odvolaní nesúhlasili ani so závermi súdu prvej inštancie, vyplývajúcimi z aplikácie ust. § 257 C.s.p. na rozhodnutie o trovách konania. V súvisiacej argumentácii odvolateľa akcentovali, že k právnou praxou aprobovaným dôvodom pre uplatnenie sudcovského moderačného oprávnenia patria tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu práva na súde, postoj žalovaného k žalobe a tiež aj správanie sa strán v priebehu konania. Súd prvej inštancie podľa žalobcov pochybil, pokiaľ vo svojich úvahách nevzal zreteľ tiež na tieto kritériá, zvlášť pokiaľ nezohľadnil, že potrebu iniciovať toto konanie vyvolala žalovaná žalobou o vypratanie bytu a jej späťvzatím preto nevyhnutne zapríčinila odpadnutie dôvodov pre ďalšie vedenie tohto sporu. Prvoinštančný súd sa podľa odvolateľov v rozhodnutí o trovách konania nesprávne vysporiadal tiež s ich argumentom, že sú nemajetní s nízkymi dôchodkami. Žalobcovia v odvolaní vyjadrili presvedčenie, že za daných okolností bolo povinnosťou prvoinštančného súdu zisťovať ich osobné, zárobkové a majetkové pomery a v tomto smere žiadať od nich doplňujúce informácie a dôkazy. Pasivitou v tomto smere súd prvej inštancie podľa odvolateľov porušil ich ústavné právo na spravodlivý proces. Svojimi odvolacími námietkami, poukazujúcimi na pochybenie prvoinštančného súdu v procesnom postupe a na nesprávnosť právneho posúdenia veci, žalobcovia podľa posúdenia odvolacieho súdu uplatnili odvolacie dôvody podľa ust. 365 ods. 1 písm. b) a h) C.s.p., s návrhom, aby na ich základe odvolací súd napadnuté rozhodnutie o trovách konania zmenil tak, že nárok na náhradu trov prvoinštančného konania prizná im. V odvolaní žalobcami formálne označený a aj citovaný odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) C.s.p. nebol podopretý konkrétnymi odvolacími námietkami a výhradami, ktoré by poukazovali na nesprávnosť skutkových zistení na podklade vykonaných dôkazov, a tak podľa posúdenia odvolacieho súdu nebol tento ďalší odvolací dôvod odvolateľmi materiálne, a preto ani procesne účinne uplatnený. Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p. na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, musí prihliadať, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené. Naproti tomu, vo vzťahu k ostatným odvolacím dôvodom, je odvolací súd podľa ust. § 380 ods. 1 C.s.p. viazaný ich vymedzením v odvolaní, a preto na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s ust. § 365 C.s.p. dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil (por. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1269s).

5. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcov nevyjadrila.

6. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) prejednal odvolanie žalobcov ako podané včas (§ 362 C.s.p.), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 C.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§§ 355 až 358 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 a contrario C.s.p., v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 C.s.p., z hľadiska odvolaním uplatnených odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b) a h) C.s.p. a s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p. a dospel k záveru, že (odvolanie) nie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie o trovách konania prvoinštančného súdu je vecne správne.

7. Žalobcovia svojimi odvolacími námietkami v intenciách uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. nastolil predmetom odvolacieho prieskumu tiež správnosť rozhodnutia o trovách konania súdom prvej inštancie z hľadiska spôsobu právneho posúdenia otázky zavinenia za zastavenie konania. Vo všeobecnosti právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikáciou konkrétnej právnej normy na zistený skutkový stav vyvodzuje zo skutkových zistení aké práva a povinnosti majú subjekty konania podľa hmotného práva. Nesprávnym právnym posúdením je potom potrebné rozumieť omyl v tomto postupe a teda nesprávnosť pri aplikácii práva na skutkové zistenia. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd neaplikoval právnou normu vôbec alebo ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo ak aj aplikoval správny predpis, ktorý tiež správne

interpretoval, avšak právnú normu nesprávne na zistený skutkový stav aplikoval, teda v skutkových okolnostiach z právnej normy vodil nesprávne závery o právach a povinnostiach strán.

8. Podľa ust. § 256 ods. 1 C.s.p., ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

9. Právna teória a súdna prax sú zajedno v tom, že procesné zavinenie za zastavenie konania podľa citovaného ustanovenia zákona je potrebné hodnotiť výlučne z procesného hľadiska, čo znamená, že rozhodujúcimi skutočnosťami pre posúdenie zodpovednosti za zastavenie konania sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zároveň platí, že zavinenie nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu a zároveň tiež komplexne a extenzívne v tom smere, že za osobu, ktorá zavinila zastavenie konania je treba považovať napríklad aj žalovaného, ktorý svoj dlh (právnú povinnosť) splní po začatí sporu, a tým vyvolá u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia dôvodne podanej žaloby. Pritom i na dôvodnosť žaloby je potrebné nazerať procesne, teda bez ohľadu na to, aký by bol výsledok konania, keby k späťvzatiu nedošlo, nakoľko o veci nemôže byť rozhodnuté meritorne a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne. Rozhodujúcou z hľadiska procesného zavinenia zastavenia konania pre späťvzatie žaloby je preto len skutočnosť, že žalovaný plnil to, čoho sa žalobca domáhal, a že len z toho dôvodu vzal žalobca žalobu späť (por. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1540s, str. 933).

10. Žalobcovia vystavali svoju odvolaciu argumentáciu v otázke zavinenia zastavenia konania na názore, že uplatnenie nároku na určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy o výpožičke, zakladajúcej u nich právny dôvod užívania bytu, bolo pre ich obranu proti žalobe o jeho vypratanie, podanej žalovanou, nevyhnutne potrebné. Odvolací súd s týmto názorom odvolateľov rozhodne nesúhlasí. Faktom totiž je, že platnosť odstúpenia od zmluvy o výpožičke bola predurčená mať v konaní o vypratanie bytu prejudiciálny význam, čo znamená, že bez jej vyriešenia, a to z pohľadu všetkých žalobcami uvádzaných okruhov neplatnosti (neplatnosť prevodu vlastníckeho práva, neplatnosť zmluvy o výpožičke a neplatnosť samotného právneho úkonu odstúpenia), by nebolo možné posúdiť námietku existencie právneho dôvodu žalobcov byt užívať, a preto ani rozhodnúť v spore o jeho vypratanie. Obrana žalobcov proti žalobe o vypratanie bytu preto mala spočívať na tvrdení skutočností a v nadväzujúcej právnej argumentácii práve v konaní o vypratanie bytu a nie v inom nimi vyvolanom konaní, v ktorom tak celkom zrejme nadbytočne a z pohľadu ust. § 137 písm. d) C.s.p. navyše aj procesne neprípustne nastolili na riešenie len niektoré parciálne otázky, ktoré mali byť prejudiciálnou náplňou inak komplexného rozhodovania o vlastníckej (vindikačnej) žalobe žalovanej. Názor žalobcov, že iniciovanie a vedenie tohto konania bolo vyvolané potrebou obrany proti žalobe o vypratanie bytu, tak nemá faktické ani procesné opodstatnenie. Pokiaľ preto žalobcovia argumentujú, že po skončení konania o vypratanie bytu stratilo toto konanie pre nich na význame, žiada sa ich nazeranie poopraviť v tom smere, že hmatateľný význam toto konanie popri vlastníckych žalobách oboch strán bezpochyby nemalo nikdy. Možno preto konštatovať, že medzi dôvodom späťvzatia žaloby v tejto veci (späťvzatie žaloby o vypratanie bytu) a skutočnosťami, na základe ktorých došlo k uplatneniu nároku na súde (vecné dôvody neplatnosti), niet priamej ani nepriamej kauzálnej previazanosti, a preto podľa záveru odvolacieho súdu procesná zodpovednosť za zastavenie konania spočíva v danom prípade výlučne na žalobcoch.

11. Citované ust. § 256 ods. 1 C.s.p. a všetky doposiaľ prezentované úvahy podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade jednoznačne odôvodňovali nevyhnutnosť priznania nároku na plnú náhradu trov konania žalovanej strane, keďže zastavenie konania procesne zavinili žalobcovia, ktorí navyše kvalifikovane netvrdili a ani odvolací súd nezistil zo súdneho spisu skutočnosť, odôvodňujúcu pri rozhodnutí o trovách konania s použitím ust. § 257 C.s.p. odchyliť sa od zásady zodpovednosti za zastavenie (výsledok) konania.

12. Podľa ust. § 257 C.s.p. výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

13. Citované ustanovenie zákona umožňuje súdu nepriznať nárok na náhradu trov konania strane sporu, ktorej inak tento nárok patrí. Aplikácia citovaného ustanovenia zákona pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú kumulatívne splnené dve podmienky: jedná sa o dôvody hodné osobitného zreteľa a ide o výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani

výnimočné okolnosti pritom zákon bližšie nedefinuje, ale výklad ponecháva na súdnu prax. K dôvodom hodným osobitného zreteľa možno však zahrnúť neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitnosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitnosť prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobitné pomery strany sporu, či nízky príjem (por. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1540s, str. 942).

14. Žalobcovia vidia dôvod aplikovateľnosti ust. § 257 C.s.p. na rozhodnutie o trovách konania jednak vo svojich pomeroch (osobných, zárobkových a majetkových) a jednak v už zmienených okolnostiach, za ktorých došlo k uplatneniu nároku na súde.

15. Súd prvej inštancie vo svojich úvahách celkom správne vyšiel z toho, len tvrdenie žalobcov o ich nepriaznivých sociálnych pomeroch bez ďalšieho kritéria výnimočnosti a mimoriadnosti, naplnenie ktorých je pre použitie moderačného oprávnenia pri rozhodovaní o trovách konania nevyhnutne potrebné, rozhodne nenapĺňa. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na výstižný záver, formulovaný Ústavným súdom Českej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 2862/07 zo dňa 5.11.2008, v zmysle ktorého ust. § 150 O.s.p. (pozn. odv. súdu: obdobne § 257 C.s.p.) neslúži na zmierňovanie majetkových rozdielov medzi procesnými stranami, ale na riešenie situácie, v ktorej je nespravodlivé, aby ten, kto dôvodne hájil svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy, obdržal náhradu nákladov, ktoré pri tejto činnosti účelne vynaložil. Z tohto pohľadu k stavu nepriaznivej sociálnej situácie strany, ktorá v súdnej praxi nie je nijak ojedinelá a už vôbec nie výnimočná, musí pristúpiť aj iná okolnosť, ktorá či už sama alebo v spojení so sociálnou situáciou navodí taký mimoriadny stav, kedy by bolo nespravodlivé, aby strana, ktorá neúspešne uplatňovala alebo bránila právo, musela nahradiť trovy protistrane, alebo, ako už bolo zmienené, aby za daných okolností úspešná strana obdržala náhradu vynaložených nákladov konania. Nepriaznivá sociálna situácia sama o sebe nepredstavuje univerzálny ani automaticky uplatniteľný dôvod pre nepriznanie náhrady trov konania nie len čo do výnimočnosti ale ani čo do spravodlivého usporiadania pomerov. Akiste totiž len nemajetnosť žalobcu nebude dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému v prípade, ak si takýto stav žalobca privodil úmyselne alebo neospravedliteľnou nebanalnosťou a zrejme nie je potrebné bližšie zdôvodňovať ani postoj, že takýto ohľad by nebolo spravodlivé brať ani na šikanózne žaloby či bezhlavo uplatňované nároky, či už z hľadiska obsahu žaloby alebo žalovaných subjektov. Z toho teda vyplýva, že len skutočnosť nepriaznivej sociálnej situácie, pokiaľ by ju žalobcovia aj preukázali, pre záver o aplikovateľnosti ust. § 257 C.s.p. na rozhodnutie o trovách konania, nepostačuje. Je nevyhnutne potrebné poznať tiež ďalšie fakty týkajúce sa ich osobných, zárobkových a majetkových pomerov, dôvodov, pre ktoré sa v tvrdenej sociálnej situácii ocitli a aj širšie okolnosti prípadu, v rozsahu nevyhnutnom pre záver o mimoriadnosti posudzovanej veci a aj pre vylúčenie prvkov účelovosti, zjavného zneužívania práv alebo zrejmej procesnej nezodpovednosti. Takéto skutočnosti ale žalobcovia ani len netvrdili. Mýlia sa pritom v predstave, že ich povinnosť tvrdenia a dôkaznú iniciatívu má v tomto smere suplovať súd. Podľa názoru odvolacieho súdu i vo vzťahu k skutočnostiam, majúcim význam pre rozhodnutie o trovách konania, má strana, ktorej sú tieto okolnosti na prospech, povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť. Súd prvej inštancie sa týmto pravidlom, vyplývajúcim z uplatnenia zásady kontradiktórnosti konania dôsledne riadil, a preto z tohto hľadiska ani napadnutému uzneseniu ale ani procesnému postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal (§ 365 ods. 1 písm. b) C.s.p.), niet čo vytknúť. Odvolaciemu súdu sa žiada pre úplnosť poznamenať, že žalobcovia sa i v odvolacom konaní obmedzili len na strohé konštatovanie svojho nepriaznivého sociálneho statusu, bez toho, aby svoje osobné, zárobkové a majetkové pomery konkretizovali a zdokladovali. Zároveň ani v odvolacom konaní neuviedli takú skutočnosť, vo svetle ktorej by priznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej bolo nespravodlivé. Pokiaľ odvolatelia v tomto smere argumentovali okolnosťami, za ktorých iniciovali toto konanie, ako už odvolací súd vysvetlil na inom mieste tohto odôvodnenia, tieto podľa jeho presvedčenia svedčia skôr v neprospech ako v prospech aplikácie ust. § 257 C.s.p. na rozhodnutie o trovách konania.

16. Riadiac sa týmito úvahami odvolací súd dospel k záveru, že právo na náhradu trov konania v danom prípade vzniklo strane žalovanej a že v okolnostiach prípadu dôvody opodstatňujúce dosiahnutie spravodlivého a morálneho usporiadania procesného vzťahu strán výnimočnou moderáciou nároku na náhradu trov konania podľa ust. § 257 C.s.p. nie sú dané. Preto odvolanie žalobcov proti napadnutému výroku uznesenia o trovách konania nie je z hľadiska nimi uplatnených odvolacích dôvodov opodstatnené. Preto odvolací súd uznesenie v napadnutom výroku o trovách konania ako vecne správne potvrdil podľa ust. § 387 ods. 1 C.s.p.

17. Podľa ust. § 396 ods. 1 C.s.p. ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

18. Podľa ust. § 255 ods. 1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

19. V odvolacom konaní mala žalovaná plný procesný úspech a preto jej v súlade s citovaným ust. § 255 ods. 1 C.s.p. vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcom, ktorí boli v odvolacom konaní neúspešní. Nakoľko však podľa obsahu spisu žalovanej v odvolacom konaní trovy nevznikli a ich vynaloženie v okolnostiach prípadu ani nemožno rozumne predpokladať, odvolací rozhodol o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal.

20. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné (§ 355 C.s.p.).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.